

## Nr 355.

*Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående bemyndigande för Kungl. Maj:t att i vissa fall medgiva skattskyldig rätt att vid taxering till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt m. m. åtnjuta avdrag för gåva, avsedd för internationellt hjälparbete; given Stockholms slott den 8 oktober 1943.*

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

## GUSTAF.

*Ernst Wigforss.*

---

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 8 oktober 1943.*

### Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, ERIKSSON, QUENSEL, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER, GJÖRES, EWERLÖF, RUBBESTAD.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anför efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter.

Under hänvisning till det alltmer ökade behovet av hjälp åt den nödlidande civilbefolkningen i de krigförande länderna har från skilda håll — bland annat från representanter för näringslivet — under hand gjorts framställning om att lämmandet av gåvor för nämnda ändamål måtte stimuleras genom sådan ändring av gällande beskattningsregler, att skattebefrielse erhöles för belopp, motsvarande berörda gåvor.

I anledning härav har inom finansdepartementets rättsavdelning upprättats en den 16 september 1943 dagtecknad *promemoria angående viss skattebefrielse för gåvor, avsedda för det internationella hjälparbetet*.

I promemorian har framhållits, att skattebefrielsen borde avse allenast penninggåvor, som skattskyldig lämnat till ideell organisation i Sverige för att användas i internationellt hjälparbete till lindrande av nöd bland civilbefolkningen i krigshärjade länder eller i visst sådant land, samt att en tidsbegränsning borde föreskrivas för lämnandet av gåvor, som kunde föranleda skattebefrielse; tidsbegränsningen syntes kunna ske sålunda att skattebefrielse inträdde, där gåvan skett under beskattningsår, för vilket taxering verkställdes år 1944 eller år 1945 (d. v. s. i huvudsak gåvor som lämnats under något av kalenderåren 1943 och 1944).

I promemorian anföres vidare:

Beträffande omfattningen av skattebefrielsen torde denna böra avse statlig inkomst- och förmögenhetsskatt, värnsskatt samt krigskonjunkturskatt eller till syfte likartad skatt. Däremot synes det ej lämpligt att medgiva skattebefrielse för den kommunala inkomstskatten.

Tekniskt sett bör skattebefrielsen konstrueras på det sätt, att skattskyldig, som lämnat gåva av förevarande slag, får avdraga gåvobeloppet vid taxeringen till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt samt till krigskonjunkturskatt eller till syfte likartad skatt. Genom att avdrag får ske vid taxeringen till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt kommer befrielsen automatiskt att gälla även i fråga om värnsskatten.

Då det givetvis är angeläget, att statsmakterna erhålla möjlighet att kontrollera, under vilka förutsättningar skatteavdragen ske, torde en sådan anordning böra införas, att skatteavdragen göras beroende av Kungl. Maj:ts prövning i varje särskilt fall. Ansökan om rätt till skatteavdrag torde kunna få göras såväl av den skattskyldige som av den organisation, till vilken gåvan överlämnas. Något hinder bör icke föreligga att redan i förväg — innan den skattskyldige lämnat gåvan — hos Kungl. Maj:t göra ansökan om rätt till skatteavdrag under förutsättning att gåvan kommer till stånd inom viss bestämd tid. Vid bifall till ansökan om rätt till skatteavdrag torde Kungl. Maj:t samtidigt böra meddela sådana föreskrifter, att avdragsrätten bringas till vederbörande taxeringsmyndigheters kännedom.

Av praktiska skäl är det icke möjligt att medgiva rätt till skatteavdrag i sådana fall, då gåvan uppgår till endast ett ringa belopp. Lämpligen torde böra gälla, att avdragsrätt må beviljas, där gåvan eller, om skattskyldig lämnat flera gåvor under ett och samma beskattningsår, dessa gåvor sammanlagt uppgå till minst 1,000 kronor.

Det torde böra ankomma på Kungl. Maj:t att pröva, huruvida den organisation, som anges såsom gåvomottagare, kan anses äga sådana förutsättningar för förvaltningen av gåvan, att skatteavdrag bör medgivas. För att skatteavdrag skall beviljas torde böra krävas, att organisationen i fråga bedriver sin verksamhet på sådant sätt, att gåvomedlen i sin helhet användas för avsett ändamål och icke tagas i anspråk till täckande av organisationens förvaltningskostnader.

Slutligen har i promemorian uttalats, att därest skattebefrielse av antytt slag ansåges böra genomföras, i proposition till riksdagen borde föreslås, att Kungl. Maj:t bemyndigades att medgiva, att skattskyldig — som under beskattningsår, för vilket taxering verkställdes år 1944 eller år 1945, lämnat pen-

ninggåva å minst 1,000 kronor till internationellt hjälparbete till lindrande av nöd bland civilbefolkningen i krigshärjade länder — finge vid taxering till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt samt till krigskonjunkturskatt eller till syfte likartad skatt, utöver eljest medgivna avdrag, åtnjuta avdrag med belopp motsvarande vad den skattskyldige under beskattningsåret utgivit såsom sådan gåva.

Över promemorian ha, efter remiss, yttranden avgivits av *kammarrätten*, *överståthållarämbetet*, som bifogat ett av *taxeringsintendenten i Stockholm* avgivet yttrande, samt av *länsstyrelsen i Stockholms län*.

I remissyttrandena göras vissa uttalanden av principiell natur i fråga om avdragsrätt för gåvor av angivet slag. I sådant hänseende har *kammarrätten* uttalat, att gåvor till välgörande ändamål icke kunde räknas till sådana utgifter, som vore nödvändiga för förvärvande eller bibehållande av inkomst. Det kunde därför icke överensstämja med de allmänna principerna för gällande skattelagstiftning att avdrag för sådana gåvor medgaves vid inkomsttaxeringen. Emellertid hade redan tidigare avdragsrätt för gåvor till vissa likartade ändamål införts i vårt skattesystem. Under sådana förhållanden syntes den nu föreslagna avdragsrätten icke i och för sig behöva ingiva några betänkligheter.

*Länsstyrelsen i Stockholms län* har anfört följande:

Frågan om avdragsrätt för gåvor till allmännyttiga ändamål behandlades av 1936 års skattekommitté, som i sitt betänkande med förslag rörande beskattning av stiftelser och ideella föreningar m. fl. juridiska personer uttalade, att principiella skäl icke kunna anses tala för avdragsrätt i förevarande hänseende. En bestämmelse om rätt till avdrag för ifrågavarande slag av gåvor skulle innebära en uppenbar avvikelse från de principer, som ligga till grund för gällande skattelagstiftning, framhöll kommittén, som också påpekade att de avsteg från dessa principer, som skett genom de åren 1938 och 1939 utfärdade särskilda författningarna om rätt att vissa år vid den statliga beskattningen erhålla avdrag för gåvor till luftväret och luftskyddet, hade sin enda motivering i de då rådande förhållandena.

Det av krigstillståndet framkallade läget har föranlett, att den ifrågavarande undantagsbestämmelsen om avdragsrätt för vissa gåvor icke blott alltjämt äger tillämpning utan även utvidgats att avse jämväl hemväret eller dess underavdelningar ävensom sjövärnsskåren eller densamma underställda sjövärnsflottiljer. Länsstyrelsen vill för sin del icke ifrågasätta annat än att goda skäl nu föreligga för att under rådande förhållanden göra en insats till förmån för det internationella hjälparbetet. Under erinran om de hjälpbehov, som föreligga inom vissa delar av vårt eget land, kan länsstyrelsen emellertid icke underlåta att påpeka, att genom beviljande av skattefrihet enbart för gåvor till internationell hjälpverksamhet de, som vilja stödja hjälpverksamheten inom landet, icke utan fog kunna anse sig missgynnade.

*Överståthållarämbetet* har, liksom *taxeringsintendenten i Stockholm*, uttalat sin principiella anslutning till det i promemorian framlagda förslaget.

I fråga om begränsningen av avdragsrätten till gåvor å minst 1,000 kronor har *kammarrätten* anfört, att denna begränsning svårigen läte sig förena med grundsatsen om jämlikhet och rättvisa vid be-

skattning och att det med hänsyn härtill måhända vore skäl att överväga, om icke sistnämnda begränsning kunde slopas.

Å andra sidan har *länsstyrelsen i Stockholms län* förklaral, att någon anledning till erinran icke syntes föreligga mot den föreslagna bestämmelsen, att avdragsrätt skulle inträda endast då gåva eller, om skattskyldig lämnat flera gåvor under beskattningsåret, dessa gåvor sammanlagt uppginge till minst 1,000 kronor.

Beträffande de formella förutsättningarna för erhållande av rätt till skatteavdrag har *länsstyrelsen i Stockholms län* uttalat att den föreslagna anordningen, att avdragsrätten skulle göras beroende av tillstånd från Kungl. Maj:t i varje särskilt fall, vore tillfredsställande; det syntes nämligen angeläget tillse dels att en enhetlig rättstillämpning beträffande avdragsmedgivandet komme till stånd och dels att överblick kunde erhållas rörande storleken av de belopp, som skulle komma att undandragas beskattning.

*Taxeringsintendenten i Stockholm* har ansett det naturligt, att skatteavdragen gjordes beroende av Kungl. Maj:ts prövning.

*Kammarrätten* har framhållit att för den händelse avdragsrättens begränsning till gåvor å minst 1,000 kronor slopades, det naturligen bleve omöjligt att för varje särskilt fall kräva medgivande av Kungl. Maj:t. I stället skulle sådant Kungl. Maj:ts tillstånd kunna lämnas generellt för alla gåvor eller gåvor understigande ett lämpligt belopp till viss eller vissa hjälporganisationer. Då för taxeringsarbetets behöriga gång vore önskvärt, att sådant tillstånd meddelades i god tid före taxeringsarbetets avslutande hos beskattningsnämnderna, syntes tidsbegränsning erforderlig för ingivande av ansökan om här avsedd skattebefrielse.

Frågan huruvida ansökan om rätt till skatteavdrag skulle få göras alternativt av den skattskyldige eller av vederbörande hjälporganisation har behandlats av *taxeringsintendenten i Stockholm*, som anfört följande:

Av praktiska skäl skulle jag vilja förorda, att ansökan om rätt till skatteavdrag i första hand gjordes av den organisation, till vilken gåvan skulle överlämnas. För den händelse ett större antal givare skulle önska delta i insamling för lindrande av nöd i till exempel våra grannländer — en sådan insamling skulle med stor sannolikhet röna livlig anslutning — vore det givetvis till båtnad ur olika synpunkter om icke alla givarna utan endast organisationen underställde Kungl. Maj:t frågan om rätt till skatteavdrag. Samma organisation skulle också vara skyldig att på begäran lämna givarna intyg om emottagen gåva.

*Överståthållarämbetet* har i anslutning till taxeringsintendentens yttrande uttalat, att det ur alla synpunkter syntes lämpligast att framställning om skatteavdrag för gåvor, som överlämnades till viss organisation för vidare befordran till här avsett ändamål, gjordes av denna organisation i ett sammanhang och icke genom ansökningar från fall till fall.

I fråga om sättet för taxeringsmyndigheternas underrättande om Kungl. Maj:ts beslut rörande beviljat skatteavdrag har *kammarrätten* anfört:

I promemorian förutsattes, att vid bifall till ansökan om rätt till skatteavdrag Kungl. Maj:ts samtidigt skulle meddela sådana föreskrifter, att avdragsrätten bringades till vederbörande myndigheters kännedom. En sådan anordning synes vara förenad med vissa olägenheter. Sålunda torde en taxeringsmyndighet, som underrättas om att här avsett avdrag beviljats viss skattskyldig, icke alltid äga tillgång till erforderligt material för att justera taxeringen i enlighet med det nytillkomna avdraget, utan härför kräves medverkan av den skattskyldige. Vid sådant förhållande förefaller det mera praktiskt att — på sätt regelmässigt äger rum vid taxeringsförfarandet — överlämna åt den skattskyldige att själv framföra och styrka sina anspråk på rätt till avdrag från uppgiven inkomst.

I detta sammanhang torde böra påpekas de komplikationer som kunna uppkomma, därest i följd av ett Kungl. Maj:ts beslut avdrag måste medgivas vid en redan lagakraftvunnen taxering. I första hand synas sådana situationer böra undvikas genom att jämväl för ingivande av nu avsedda underdåniga ansökningar om avdragsrätt stadga viss lämplig tidsbegränsning. Därest så icke kan ske, eller om tidsbegränsningen icke för alla fall kan förväntas komma att fylla det därmed avsedda syftet, lära särskilda bestämmelser erfordras. Bestämmelser av liknande typ finnas tidigare meddelade, exempelvis i 124 a § taxeringsförordningen.

Beträffande avdragsrättens inverkan på de statliga skatteintäkternas storlek har *taxeringsintendenten i Stockholm* anfört:

Då förutsättning för avdragsrätt är att gåvan uppgår till minst 1,000 kronor, är att antaga att givare av gåvor till så stort belopp äro att söka bland de i ekonomiskt avseende välsituerade skattskyldiga. Under förutsättning att det procenttal, varmed den statliga inkomst- och förmögenhetsskatten kommer att utgå för taxeringsåren 1944 och 1945, icke kommer att understiga det för år 1943 gällande ävensom att värnsskatten uttages med enahanda belopp för budgetåren 1944/45 och 1945/46 som för innevarande budgetår, kan den minskning i statlig inkomst- och förmögenhetsskatt och värnsskatt, som genom här föreslagen skattebefrielse kommer att drabba svenska staten, approximativt beräknas, om givarna äro fysiska personer med beskattningsbart belopp över 50,000 kronor, till *lägst* 33 procent av gåvornas värde. Äro givarna att finna bland aktiebolag (med viss begränsning), ekonomiska föreningar, försäkringsanstalter (med viss begränsning) eller sparbanker, utgör minskningen 32 procent.

*Överståthållarämbetet* har i anslutning till taxeringsintendentens yttrande uttalat, att beträffande enskilda givare den skatt av statlig natur, vilken bortföle genom en avdragsrätt sådan som den här ifrågasatta, icke oväsentligt torde komma att överstiga 33 procent av gåvornas värde.

Under nu pågående krig har i Sverige i olika sammanhang förekommit insamlingar till lindrande av nöden bland civilbefolkningen i av kriget drabbade länder. Här må endast erinras om den verksamhet, som utövas av hjälpkommittén för Finlands barn, hjälpkommittén för Finlands invalider samt svenska Norgehjälpen.

Det är uppenbart, att ju längre krigstillståndet varar, desto mer angeläget måste det framstå för vårt land, som hittills undgått att indragas i krigiska förvecklingar, att genom positiva hjälpåtgärder bidra till lindrande

*Departements-  
chefen.*

av nöden i andra, sämre lottade länder. I sådant syfte har från olika håll framkommit förslag därom, att statsmakterna skulle stimulera hjälparbetet genom att medgiva skattebefrielse för bidrag, som lämnas till dylikt hjälparbete.

Även enligt min mening framstår det såsom en självklar plikt, att vårt land i mån av förmåga bidrager till att lindra de olyckor, som under kriget drabbat civilbefolkningen i krigshärjade länder. Man torde kunna räkna med, att därest skattebefrielse stadgades för gåvor, som lämnades till internationellt hjälparbete, detta skulle medföra en avsevärd ökning av gåvobeloppen, vilket i sin tur skulle betyda att hjälpverksamheten kunde intensifieras och läggas på bredare bas. På grund av det anförda och då de betänkligheter, som ur skatterättslig synpunkt möta mot en dylik skattebefrielse, böra få vika med hänsyn till syftet med åtgärden, anser jag mig böra i princip tillstyrka skattebefrielse för gåvor av ifrågavarande slag. Till frågan om formerna för Sveriges deltagande i det internationella återuppbyggnadsarbetet efter kriget torde jag i annat sammanhang få återkomma.

Beträffande den omfattning, i vilken skattebefrielse bör ifrågakomma för gåvor av här ifrågavarande slag, ansluter jag mig till den uppfattning, som kommit till uttryck i den inom departementet upprättade promemorian i ämnet. Sålunda torde skattebefrielsen böra avse endast penninggåvor, som skattskyldig lämnat till ideell organisation i Sverige under föreskrift, att gåvan skall användas i internationellt hjälparbete till lindrande av nöd bland civilbefolkningen i krigshärjade länder eller i visst sådant land. Att stadga motsvarande befrielse beträffande gåvor avsedda för hjälpverksamhet *inom* landet — vilket ifrågasatts av länsstyrelsen i Stockholms län — torde däremot icke böra komma i fråga: en dylik åtgärd kan uppenbarligen icke motiveras av de skäl, som föranlett nu förevarande förslag. Med hänsyn till den ifrågasatta skattebefrielsens extraordinära natur, torde — såsom i promemorian vidare föreslagits — den tidsbegränsningen böra föreskrivas, att skattebefrielse endast må avse gåva som lämnats under beskattningsår, för vilket taxering verkställs år 1944 eller år 1945. Detta innebär i de fall, då den skattskyldiges räkenskapsår sammanfaller med kalenderåret, att den skattskyldige må komma i åtnjutande av skattebefrielse för gåvor, som lämnats eller komma att lämnas under något av kalenderåren 1943 och 1944.

Skattebefrielsen torde böra begränsas även i det hänseendet, att sådan befrielse bör avse endast statlig inkomst- och förmögenhetsskatt, värnskatt samt krigskonjunkturskatt eller till syfte likartad skatt. Att medgiva dylik befrielse för den kommunala inkomstskatten bör däremot icke ifrågakomma.

Med den här angivna omfattningen av skattebefrielsen bör densamma, tekniskt sett, konstrueras såsom en rätt för den skattskyldige att erhålla avdrag för gåvobeloppet vid taxeringen till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt samt till krigskonjunkturskatt eller till syfte likartad skatt. Genom att avdrag får ske vid taxering till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt kommer befrielsen automatiskt att gälla även i fråga om värnskatt. De övriga bestämmelser med avseende å sättet för avdragets tillgodonjutande, som må finnas erforderliga, torde Kungl. Maj:t böra äga meddela.

Det i promemorian upptagna förslaget, att ifrågavarande skatteavdrag skola göras beroende av Kungl. Maj:ts prövning i varje särskilt fall, finner jag lämpligt. Genom det föreslagna förfarandet vinnas nämligen möjligheter att kontrollera dels i vilken omfattning skattefria gåvor förekomma, dels ock att dessa gåvor lämnas till länder, där de anses mest behöfliga.

I departementspromemorian har behandlats ytterligare en begränsning i fråga om rätten att åtnjuta skattebefrielse. Sålunda har i promemorian anförts, att — då det av praktiska skäl icke vore möjligt att medgiva rätt till skatteavdrag i sådana fall då gåvan uppginge till endast ett ringa belopp — den begränsningen lämpligen borde gälla, att avdragsrätt finge beviljas där gåvan eller, om skattskyldig lämnat flera gåvor under ett och samma beskattningsår, dessa gåvor sammanlagt uppginge till minst 1,000 kronor. Mot den sålunda ifrågasatta begränsningen har kammarrätten framhållit, att densamma svårigen låte sig förena med grundsatsen om jämlikhet och rättvisa vid beskattningen; övriga remissinstanser ha däremot icke funnit anledning till erinran mot den ifrågavarande bestämmelsen. För egen del anser jag, att det av praktiska skäl är nödvändigt att begränsa avdragsrätten, så att densamma ej kommer att omfatta mindre belopp. Jag ansluter mig sålunda till vad härutinnan anförts i promemorian.

I promemorian har uttalats, att ansökan om rätt till skatteavdrag borde kunna göras antingen av den skattskyldige eller av den organisation, till vilken gåvan överlämnats. En annan ståndpunkt har intagits av överståthållarämbetet, som ansett att det alltid borde ankomma på organisationen att inkomma med ansökan om rätt till skatteavdrag. Emellertid synes den i promemorian förordade ordningen, enligt vilken valfrihet föreligger i nu ifrågavarande hänseende, vara att föredraga, varför jag ansluter mig till det i promemorian framlagda förslaget.

I promemorian har vidare uttalats, att något hinder icke borde föreligga att redan i förväg — innan den skattskyldige lämnat gåvan — hos Kungl. Maj:t göra ansökan om rätt till skatteavdrag under förutsättning att gåvan kommer till stånd inom viss bestämd tid. Detta uttalande föranleder ej någon erinran från min sida.

Det synes icke erforderligt att i detta sammanhang taga ståndpunkt till frågan, i vilken ordning av Kungl. Maj:t meddelat beslut om rätt till skatteavdrag skall bringas till vederbörande taxeringsmyndighets kännedom.

Kammarrätten har i sitt remissutlåtande påpekat de komplikationer som kunna uppkomma, därest i följd av ett Kungl. Maj:ts beslut avdrag skulle medgivas beträffande en redan lagakraftvunnen taxering. Då det givetvis ligger i den skattskyldiges eget intresse att göra ansökan om avdragsrätt så snart som möjligt, torde Kungl. Maj:ts beslut rörande avdragsrätten städse kunna föreligga redan innan prövningsnämnden fastställt taxeringen. Med hänsyn härtill torde bestämmelser angående extraordinär besvär rätt i förevarande fall knappast vara erforderliga.

I promemorian har slutligen uttalats, *dels* att det borde ankomma på Kungl. Maj:t att pröva huruvida den organisation, som angäves såsom gåvo-

mottagare, kunde anses äga sådana förutsättningar för förvaltningen av gåvan, att skatteavdrag borde medgivas, och *dels* att det borde krävas — för att skatteavdrag skulle beviljas — att organisationen bedreve sin verksamhet på sådant sätt, att gåvomedlen i sin helhet användes för avsett ändamål och icke toges i anspråk till täckande av organisationens förvaltningskostnader. Jag ansluter mig i huvudsak till dessa uttalanden. Emellertid bör Kungl. Maj:t enligt min mening äga att i särskilt fall medgiva skattebefrielse ändå att vederbörande organisation använder gåvomedel till täckande av förvaltningskostnader, dock endast under förutsättning att de för nämnda ändamål använda medlen äro av helt obetydlig omfattning.

I enlighet med det nu anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva, att skattskyldig — som under beskattningsår, för vilket taxering verkställes år 1944 eller år 1945, lämnat penninggåva å minst 1,000 kronor till internationellt hjälparbete till lindrande av nöd bland civilbefolkningen i krigshärjade länder — må vid taxering till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt samt till krigskonjunkturskatt eller till syfte likartad skatt, utöver eljest medgivna avdrag, åtnjuta avdrag med belopp motsvarande vad den skattskyldige under beskattningsåret utgivit såsom sådan gåva.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

*Lars Gabrielson.*